

## บทที่ 4

### วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้สัญญาทรัพย์สินของธนาคาร

จากการศึกษา กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาทรัพย์สินในประเทศไทย และประเทศสหรัฐอเมริกา มาแล้วนั้น ทำให้ทราบว่า สัญญาทรัพย์สินนั้น เป็นที่ใช้อย่างแพร่หลายและค่อนข้างมีความเป็นหลักราก ที่ต่างประเทศต่างก็ให้การยอมรับ และโดยที่สัญญาทรัพย์สินอยู่บนหลักการของการนำทรัพย์สินตามสัญญาทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันชนิดหนึ่ง ซึ่งก็สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ..... จนทำให้ประเทศไทยต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติสัญญาให้สินเชื่อทางพาณิชย์ที่มีเอกสารประกอบ พ.ศ..... ขึ้นมา เพื่อจะบังคับใช้กับสัญญาทรัพย์สิน โดยเฉพาะ จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้สัญญาทรัพย์สินของธนาคาร โดยมีประเด็นปัญหาอยู่ 4 ประการ คือ ปัญหาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ระบุไว้ในสัญญาทรัพย์สิน ปัญหาเกี่ยวกับนิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารและลูกค้าธนาคาร ปัญหาเกี่ยวกับการอ้างสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นประกันกับบุคคลภายนอก และปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานควบคุมกำกับดูแล โดยวิเคราะห์ปัญหาตามลำดับ ดังต่อไปนี้

#### 4.1 ปัญหาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ระบุไว้ในสัญญาทรัพย์สิน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ บัญญัติว่า “ ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอย และจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามเอาคืน ซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น โดยมีขอบด้วยกฎหมาย”

ดังนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมีสิทธิอยู่ 5 ประการ ดังนี้

##### 1. มีสิทธิใช้สอยทรัพย์สินนั้น

เจ้าของหรือผู้ที่มีกรรมสิทธิ์มีสิทธิใช้สอยอาจที่จะทำประโยชน์ ได้ประโยชน์จากทรัพย์สินตามความต้องการ โดยไม่เป็นการทำลายภาวะแห่งทรัพย์สินนั้น เช่น เจ้าของบ้านมีสิทธิใช้บ้านเป็นที่อยู่อาศัย

โดยการใช้สิทธิของสิทธิใช้สอยของเจ้าของต้องอยู่ภายในบังคับของกฎหมายอื่นหรืออาจถูกจำกัดสิทธิโดยกฎหมายอื่นได้ ซึ่งมีทั้งกฎหมายเอกชน เป็นการจำกัดสิทธิใช้สอยเพื่อ

ประโยชน์ของเอกชน อาจทำได้ด้วยสัญญา เช่น สัญญาเช่า สัญญาเช่า สัญญาเช่าใช้คงรูป หรือด้วยการก่อให้เกิดทรัพย์สินแก่ผู้อื่นเหนือทรัพย์สินของตน เช่น ภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน ภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ หรืออาศัยผลของกฎหมายที่ว่าด้วยการจำกัดกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๕ ถึง มาตรา ๑๓๕๕ และกฎหมายมหาชนซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะ คือ ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของปัจเจกชนคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๗๐ ห้ามใช้เครื่องเสียดังเกินควรจนเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น

## 2. มีสิทธิจำหน่ายทรัพย์สินนั้น

สิทธิจำหน่ายทรัพย์สินนี้ มิได้หมายความจำกัดเฉพาะจำหน่ายโอนขายให้คนอื่นไปเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงสิทธิทั้ง 4 ประเภท ดังนี้

2.1 โอนกรรมสิทธิ์ทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนให้แก่ผู้อื่นไป

2.2 โอนสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งในกรรมสิทธิ์นั้นให้แก่ผู้อื่นไป

2.3 ทำให้สถานะของทรัพย์สินนั้นสิ้นไป

2.4 ทำให้สถานะเดิมของทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนแปลงไปเป็นทรัพย์สินอย่างใหม่ไม่ว่าจะทำ

ให้กลับสู่สภาพเดิมได้หรือไม่

ทั้งนี้ การใช้สิทธิจำหน่ายของเจ้าของต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายอื่น หรืออาจถูกจำกัดสิทธิโดยกฎหมายอื่นได้ ซึ่งมีทั้งกฎหมายเอกชน และกฎหมายมหาชน เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๐๐ ถึง มาตรา ๑๗๐๒ เจ้ามรดกผู้ทำพินัยกรรมสามารถยกทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนได้ให้แก่ผู้รับประโยชน์ตามพินัยกรรมโดยมีข้อกำหนดห้ามมิให้ผู้รับประโยชน์โอนทรัพย์สินนั้นได้ ภายในกำหนด 30 ปี หรือตลอดชีวิตของผู้รับประโยชน์

## 3. มีสิทธิได้ดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น

เจ้าของสามารถมีสิทธิได้ทั้งดอกผลธรรมดาและดอกผลนิตินัย เจ้าของหรือผู้ที่มีกรรมสิทธิ์มีสิทธิได้ดอกผล (Jus fruendi) หมายถึง มีสิทธิได้ทั้งดอกผลธรรมดา และมีสิทธิได้ดอกผลนิตินัย เช่น เจ้าของบ้านมีสิทธิได้ค่าเช่าบ้าน เจ้าของเงินมีสิทธิได้ดอกเบี้ยสำหรับเงินที่ให้ผู้มีสิทธิได้เงินปันผลสำหรับเงินที่นำไปลงทุน

## 4. มีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น โดยมีขอบด้วยกฎหมาย

เจ้าของหรือผู้ที่มีกรรมสิทธิ์มีสิทธิขัดขวาง คือ มิให้บุคคลอื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของตน โดยมีขอบด้วยกฎหมาย เจ้าของจะมีสิทธิขัดขวางได้ต่อเมื่อได้ครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่

โดยอาการใช้สิทธิขัดขวางเป็นการใช้สิทธิอำนาจเหนือ สามารถใช้กำลังของตนได้โดยพลการหากทำไปตามความจำเป็น และพอสมควรแก่เหตุย่อมถือเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๘ และแม้จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ผู้ใช้สิทธิขัดขวางไม่ต้องรับผิดชอบใช้กำลังใหม่ทดแทนแต่อย่างใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๔๔๕ มาตรา ๔๕๒

#### 5. มีสิทธิติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนจากผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้

เจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิติดตามเอาคืน โดยไม่ต้องฟ้องศาล แต่ถ้ามีข้อโต้แย้งก็ต้องใช้สิทธิทางศาล การติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตน หากเข้ากรณี ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๕ วรรคสอง มาตรา ๑๓๒๕ และมาตรา ๑๓๓๒ ก็จะเอาคืนไม่ได้ (กรณีเข้าข้อยกเว้นเรื่องหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน) การติดตามเอาทรัพย์สินคืนไม่มีอายุความ เจ้าของหรือผู้มีกรรมสิทธิ์มีสิทธิติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ คือเจ้าของจะใช้สิทธิติดตามเอาคืนต้องเป็นกรณีที่ทรัพย์สินนั้น ไปอยู่ในการครอบครองของผู้อื่น

อาการใช้สิทธิเป็นสิทธิเรียกร้อง การใช้สิทธิติดตามเอาคืนต้องติดตามเอาคืนจากผู้ที่ยึดถือทรัพย์สินนั้นอยู่เท่านั้น เจ้าของจะใช้กำลังของตนโดยพลการเพื่อติดตามเอาทรัพย์สินคืนไม่ได้ ต้องพึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือศาล เช่น ทรัพย์ที่มีผู้ขโมยไปแล้ว หรือบ้านที่มีผู้บุกรุกเข้าไปอยู่อาศัยแล้ว เจ้าของจะใช้กำลังไปแย่งเอาทรัพย์สินคืนมาหรือใช้กำลังขับไล่ผู้บุกรุกออกจากบ้านมิได้ เจ้าของชอบที่จะแจ้งความต่อตำรวจเพื่อดำเนินคดีอาญาหรือฟ้องร้องต่อศาลเอง ทั้งนี้ การใช้สิทธิติดตามเอาคืน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ สามารถติดตามเอาคืนได้เสมอไม่มีกำหนดอายุความ เว้นแต่ผู้ครอบครองทรัพย์จะได้กรรมสิทธิ์ไปโดยการครอบครองปรปักษ์

ซึ่งจากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ ที่ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิในทรัพย์สินของตนอยู่ 5 ประการ ทำให้กรรมสิทธิ์มีลักษณะสำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. กรรมสิทธิ์มีได้เฉพาะในทรัพย์สินที่เป็นวัตถุที่มีรูปร่าง เหมือนอย่างทรัพย์สินอื่น ๆ สำหรับทรัพย์สินที่เป็นวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิในเครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิจะไม่มีกรรมสิทธิ์ ดังนั้น เมื่อทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งสิทธิสลายไปทั้งหมด กรรมสิทธิ์ย่อมสลายไปด้วย เช่น ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง

2. กรรมสิทธิ์มีอาการใช้สิทธิเป็นสิทธิอำนาจเหนือ (Herrschaftsrecht) เจ้าของหรือผู้มีกรรมสิทธิ์ซึ่งครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่ สามารถใช้สิทธินั้นด้วยกำลังของตนเองโดยพลการได้โดยไม่ต้องร้องขออนุญาตจากศาลหรือผู้อื่น หากการใช้สิทธิอำนาจเหนือนี้จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หากทำไปพอสมควรแก่เหตุถือเป็นการป้องกัน ผู้ใช้สิทธิอำนาจเหนือ นั้น ไม่มี ความผิด เนื่องจาก กรรมสิทธิ์เป็นสิทธิที่ได้มาตามกฎหมาย กล่าวคือ กฎหมายบัญญัติรับรองให้

บุคคลมีอำนาจอยู่เหนือทรัพย์สิน กรรมสิทธิ์นั้นมิใช่ตัวทรัพย์สินของ หากเป็นแต่เพียงอำนาจชนิดหนึ่งที่บุคคลมีอยู่เหนือทรัพย์สินเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า อำนาจแห่งกรรมสิทธิ์ ก็คือ อำนาจแห่งการเป็นเจ้าของซึ่งได้รับการรับรองโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

3. กรรมสิทธิ์เป็นสิทธิเด็ดขาด (Absolute Rights) เป็นสิทธิที่ไ้ใช้ยันได้กับบุคคลทั่วไป โดยบุคคลทั่วไปมีหน้าที่ต้องเคารพ และ ด้วยอำนาจแห่งกรรมสิทธิ์ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมีอำนาจที่จะกระทำการ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ กับทรัพย์สินของตนเองได้

4. กรรมสิทธิ์เป็นสิทธิสูงสุด เป็นสิทธิที่ไ้ประโยชน์แก่ผู้ทรงสิทธิมากกว่าทรัพย์สินอื่นใด ผู้มีกรรมสิทธิ์สามารถจัดความเกี่ยวข้องของผู้อื่นได้ หรือหากกันไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนได้อย่างเด็ดขาด ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่ากรรมสิทธิ์เป็นที่ประชุมของสิทธิทั้งปวง กรรมสิทธิ์มิใช่สิทธิอย่างใดในตัวมันเอง แต่เป็นที่ประชุมไว้ซึ่งสิทธิต่าง ๆ ดังเช่น สิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตน สิทธิครอบครองแดนกรรมสิทธิ์ในกรณีของทรัพย์สินที่เป็นที่ดิน โดยผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิที่ก่อให้เกิดอำนาจหวงกันไว้โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นสิทธิที่ไ้ใช้ยันกับบุคคลทั่วไปได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าสิทธิที่ไ้ใช้ยันกับบุคคลอื่นได้ทั้งโลก ฉะนั้นกรรมสิทธิ์จึงเป็นสิทธิที่ก่อให้เกิดอำนาจหวงกันไว้โดยเฉพาะ บุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิจะสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น โดยมีขอบด้วยกฎหมายมิได้

5. กรรมสิทธิ์เป็นสิทธิถาวร ไม่มีบทกฎหมายบัญญัติไว้ให้สิ้นสุดไปโดยกาลเวลา ดังนั้นกรรมสิทธิ์เป็นสิทธิถาวรหรือสิทธิที่คงที่ตลอดไปไม่สิ้นสุดไปโดยกาลเวลา เจ้าของกรรมสิทธิ์ มีสิทธิที่จะติดตามและเอาคืนทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ ได้โดยไม่มีอายุความ

ดังนั้น ในการพิจารณาเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ระบุนไว้ในสัญญาทรัพย์สิน นอกจากพิจารณาถึงสิทธิของเจ้าของกรรมสิทธิ์ และลักษณะสำคัญของกรรมสิทธิ์แล้ว ควรต้องพิจารณาถึง การไ้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ และความระงับแห่งกรรมสิทธิ์

#### 4.1.1 การไ้กรรมสิทธิ์มาโดยนิติกรรม

สามารถแยกการไ้กรรมสิทธิ์มาโดยนิติกรรมตามประเภทของทรัพย์สิน คือ อสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์

##### 1. การไ้กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์โดยนิติกรรม

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรก บัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ท่านว่าการไ้มาโดยนิติกรรมซึ่ง

อสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์นั้นไม่บริบูรณ์ เว้นแต่นิติกรรมจะได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการได้มากับพนักงานเจ้าหน้าที่ ”

มีหลักการสำคัญ คือ การได้กรรมสิทธิ์อสังหาริมทรัพย์มาโดยนิติกรรม หากไม่ได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีผลไม่สมบูรณ์ โดยคำว่าไม่บริบูรณ์ หมายถึง ไม่บริบูรณ์ในฐานะทรัพย์สิน คือไม่สามารถใช้ยันกับบุคคลภายนอกได้ จะบริบูรณ์ในฐานะทรัพย์สินต่อเมื่อได้เป็นหนังสือและจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนั้น นิติกรรมที่ทำให้ได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา นี้ จึงก่อให้เกิดแต่หนี้เท่านั้น หากยังไม่ได้ทำให้ได้ไปซึ่งกรรมสิทธิ์จึงจะไปทำนิติกรรมอันที่สอง คือ ไปทำเป็นหนังสือจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่จึงจะบริบูรณ์ในฐานะทรัพย์สิน เช่น สัญญาเช่าซื้อ สัญญาประนีประนอมยอมความ สัญญาแบ่งทรัพย์สินระหว่างเจ้าของรวมด้วยกัน นิติกรรมเอาอสังหาริมทรัพย์ไปใช้หนี้ หรือสัญญาต่างตอบแทนอื่น แต่อย่างไรก็ตามมีข้อยกเว้น คือ เมื่อพิจารณาถ้อยคำ“ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น...” หมายความว่า ถ้ามีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้หรือในกฎหมายอื่นบัญญัติให้การได้อสังหาริมทรัพย์มาโดยนิติกรรมที่ไม่ได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่มีผลแตกต่างเป็นอย่างอื่น ไม่ใช่ไม่บริบูรณ์ก็ต้องเป็นไปตามนั้น เช่น สัญญาซื้อขาย(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๕๖ วรรคแรก) แลกเปลี่ยน (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๑๕) ให้(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๒๕) บัญญัติไว้ชัดว่า ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีผลเป็นโมฆะ ก็ต้องเป็นไปตามนั้น หรือหากเป็นสัญญาเช่าซื้อ ก็ต้องทำตามแบบ คือ ต้องทำเป็นหนังสือตามที่บัญญัติใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๖๒ หากมิได้ทำเป็นหนังสือสัญญาเช่าซื้อจะตกเป็นโมฆะเช่นกัน

## 2. การได้กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์โดยนิติกรรม

ซึ่งสามารถแยกอสังหาริมทรัพย์เป็น 2 ประเภทคือ

1) อสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ ได้แก่ เรือกำปั่น เรือมีระวางตั้งแต่ 6 ตัน ขึ้นไป เรือกลไฟ เรือมีระวางตั้งแต่ 5 ตันขึ้นไป แพ และสัตว์พาหนะ อสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษนี้จะมีการจดทะเบียนแสดงกรรมสิทธิ์

2) อสังหาริมทรัพย์ธรรมดาทั่วไป ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ อสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ

ดังนั้น การได้กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์โดยนิติกรรม มีประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ

1) การได้อสังหาริมทรัพย์มาโดยนิติกรรมที่ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สิน เช่น

- สัญญาให้สังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๒๓ “การให้นั้น ท่านว่าย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ให้” มีการกำหนดไว้ชัดว่า สัญญาให้นั้นย่อมสมบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ให้ ดังนั้น ถ้าไม่มีการส่งมอบทรัพย์สินที่ให้ สัญญาย่อมไม่สมบูรณ์หรือเป็นโมฆะ อันมีผลเท่ากับไม่ได้มีการทำสัญญาให้สังหาริมทรัพย์กันเลย คู่สัญญาไม่มีสิทธิในทางนี้หรือการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินแก่กันอย่างไร

- สัญญาซื้อขายสินค้าเปลื้อง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๐ “อันว่า ยืมใช้สินค้าเปลื้อง นั้น คือสัญญา ซึ่ง ผู้ให้ยืม โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ชนิดใช้ไปสิ้นไป นั้น เป็นปริมาณ มีกำหนด ให้ไป แก่ ผู้ยืม และ ผู้ยืม ตกลงว่า จะ คืน ทรัพย์สิน เป็นประเภท ชนิด และ ปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น สัญญาซื้อขายบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม” มีการกำหนด โดยใช้คำว่า สัญญาซื้อขายบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม

2) การได้สังหาริมทรัพย์มาโดยนิติกรรมที่ไม่ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สิน เป็นลักษณะที่กฎหมายกำหนดไว้ชัดว่าเพียงแต่ทำสัญญาก็ได้กรรมสิทธิ์แล้ว โดยไม่ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่โอนกันแต่อย่างใด เช่น

- ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๕๘ “กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่วันที่ทำสัญญาซื้อขายกัน” โดยกรรมสิทธิ์ที่ได้มาตามสัญญาซื้อขายนี้ ถ้ายังไม่ได้มีการส่งมอบจะนำไปใช้ยับยั้งบุคคลภายนอกผู้รับโอนโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนไม่ได้ นอกจากนี้ยังไม่อาจหยิบยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ของผู้โอนในคดีล้มละลายได้

3) การได้สังหาริมทรัพย์มาโดยนิติกรรมที่กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ว่าต้องทำอย่างไร เป็นการโอนสังหาริมทรัพย์หรือการได้มาโดยนิติกรรม ไม่ได้มีการกำหนดหลักทั่วไปว่าต้องทำอย่างไร หลักการเปลี่ยนมือจึงกระจายอยู่ในเอกเทศสัญญา สัญญาบางประเภท เช่น สัญญาให้ สัญญาซื้อขายสินค้าเปลื้องกำหนดไว้ชัดว่า สัญญาจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้มีการส่งมอบกันแล้ว แต่สัญญาบางประเภท เช่น สัญญาซื้อขายกลับกำหนดไว้ชัดเจนว่ากรรมสิทธิ์เปลี่ยนมือ เมื่อทำสัญญาซื้อขายโดยไม่คำนึงว่า จะได้มีการส่งมอบทรัพย์สินกันแล้วหรือยัง และยังมีสัญญาอีกหลายประเภทที่ทำให้ได้มาซึ่งสังหาริมทรัพย์ แต่กฎหมายไม่ได้บอกว่าการกรรมสิทธิ์จะเปลี่ยนมือเมื่อใด เมื่อทำสัญญาแล้วหรือต้องส่งมอบก่อน เช่น สัญญาประนีประนอมยอมความ สัญญาแบ่งทรัพย์สินระหว่างเจ้าของร่วม นิติกรรมเอาสังหาริมทรัพย์ใช้หนี้

**4.1.2 การได้กรรมสิทธิ์มาโดยผลของกฎหมาย หรือ การได้กรรมสิทธิ์มาโดยทางอื่น**  
นอกจากนิติกรรม

การได้กรรมสิทธิ์มาโดยผลของกฎหมายสามารถแบ่งเป็นกลุ่มได้ 5 กลุ่ม คือ

#### 4.1.2.1 การได้กรรมสิทธิ์ตามหลักส่วนควบ เช่น

4.1.2.1.1 ที่งอกริมค้ำ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๘ ที่บัญญัติว่า “ที่ดินแปลงใดที่เกิดที่งอกริมค้ำ ที่งอกย่อมเป็นทรัพย์สินของเจ้าของที่ดินแปลงนั้น”

4.1.2.1.2 การปลูกโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้าง หรือต้นไม้ หรือรั้วชิดติดลงไปบนที่ดินของผู้อื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๐ มาตรา ๑๓๑๑ มาตรา ๑๓๑๔ มาตรา ๑๓๑๕

#### 4.1.2.1.3 การได้ส่วนควบหรือสิ่งทีคล้ายคลึงกับส่วนควบในสังหาริมทรัพย์ ได้แก่

4.1.2.1.3.1 การนำสังหาริมทรัพย์หลายเจ้าของมารวมกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๖ ที่บัญญัติว่า “ถ้าเอาสังหาริมทรัพย์ของบุคคลหลายคน มารวมเข้ากันจน เป็นส่วนควบหรือแบ่งแยกไม่ได้ ไซ้ ท่านว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นเจ้าของรวมแห่งทรัพย์สินที่รวมเข้ากัน แต่ละคนมีส่วนตามค่าแห่งทรัพย์สินของตนในเวลาทีรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น ถ้าทรัพย์สินหนึ่ง อาจถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินประธาน ไซ้ ท่านว่าเจ้าของ ทรัพย์สินนั้นเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่รวมเข้ากันแต่ผู้เดียว แต่ต้องใช้ค่าแห่งทรัพย์สินอื่น ๆ ให้แก่เจ้าของทรัพย์สินนั้น ๆ” เป็นการที่ถ้าหากสังหาริมทรัพย์หลายเจ้าของรวมกันในลักษณะที่เป็นส่วนควบ เจ้าของสังหาริมทรัพย์ที่เป็นทรัพย์สินประธานย่อม เป็นเจ้าของสังหาริมทรัพย์ที่เป็นส่วนควบ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง และเพื่อความเป็นธรรม เจ้าของทรัพย์สินประธานก็ต้องจ่ายค่าสังหาริมทรัพย์ที่มารวมกับ ทรัพย์สินประธานนั้นด้วยเหตุนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๖ วรรคสอง จึง กำหนดให้เจ้าของทรัพย์สินประธานเป็นเจ้าของทรัพย์สินอันใหม่แต่เพียงผู้เดียว แต่เจ้าของทรัพย์สินประธาน นั้นต้องจ่ายค่าสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ที่มารวมกับทรัพย์สินประธานนั้นในราคาขณะที่ได้ทรัพย์สินอันใหม่ มา และในกรณีทีหาทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินประธานไม่ได้ ก็ต้องถือว่าเป็นส่วนควบซึ่งกันและกัน เจ้าของสังหาริมทรัพย์แต่ละอันย่อมเป็นเจ้าของตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง เป็นเจ้าของรวมในทรัพย์สินอันใหม่และต้องให้เจ้าของแต่ละคนเป็นเจ้าของตามส่วน แห่งมูลค่าของทรัพย์สินที่ตนนำมารวมในขณะนั้นด้วย ด้วยเหตุนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๖ วรรคแรก จึงกำหนดให้เจ้าของสังหาริมทรัพย์ที่นำมารวมกันในทรัพย์สินอันใหม่ และเป็นเจ้าของตามส่วนแห่งมูลค่าของทรัพย์สินของตนที่นำมารวมกัน โดยถ้าการนำมารวมกันนั้นไม่ ถึงขนาดเป็นส่วนควบ และสามารถแยกออกจากกันได้โดยง่ายก็ไม่ต้องนำประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๖ มาใช้บังคับ

4.1.2.1.3.2 การนำสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นมาทำเป็นทรัพย์สินขึ้นใหม่ด้วย แรงงานของตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๗

#### 4.1.2.2 การได้กรรมสิทธิ์มาโดยการครอบครอง เช่น

4.1.2.2.1 ด้วยการครอบครอง หรือการเข้าถือเอาสิ่งห้ามทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของ ได้แก่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๘

4.1.2.2.2 สิ่งห้ามทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของ ได้แก่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๕ มาตรา ๑๓๒๐ มาตรา ๑๓๒๑

4.1.2.2.3 การเข้าถือเอา ได้แก่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๒

4.1.2.3 การได้กรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๔

4.1.2.4 ทรัพย์สินที่ต้องตกเป็นของแผ่นดิน เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๗

4.1.2.5 ทรัพย์สินที่ได้มาโดยสุจริตในพฤติการณ์พิเศษ เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๕ ถึง มาตรา ๑๓๓๓

#### 4.1.3 ความระงับแห่งกรรมสิทธิ์

กรรมสิทธิ์สามารถระงับสิ้นไป ใน 3 กรณี ดังนี้

##### 1. การสิ้นไปโดยสภาพธรรมชาติ

การสิ้นไปซึ่งกรรมสิทธิ์ในกรณีนี้เป็นการสิ้นไปโดยสภาพทางธรรมชาติ เช่น อาจกล่าวได้ว่า กรรมสิทธิ์กับทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ติดกัน หรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจนแยกไม่ออก ดังนั้น เมื่อใครเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หมายถึงการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน กรรมสิทธิ์กับทรัพย์สินจึงเป็นสิ่งที่หนึ่งสิ่งเดียวกัน ดังนั้น กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะสิ้นไปได้ก็ต่อเมื่อตัวทรัพย์สินสูญหายไป หลักการนี้ได้กลายมาเป็นหลักเกณฑ์ที่ว่า ทรัพย์สินไม่สูญสิ้นไปเพราะการไม่ใช้อันเป็นลักษณะของทรัพย์สิน ทั้งนี้ การสิ้นไปของทรัพย์สินจึงเป็นการสิ้นไปซึ่งกรรมสิทธิ์ด้วยซึ่งได้แก่กรณี

1) สิ้นไปโดยสภาพธรรมชาติของทรัพย์สินนั้น สิ่งห้ามทรัพย์บางชนิดแม้ไม่มีการใช้สอย ก็ย่อมเสื่อมสูญสลายไปตามธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น น้ำเมื่อตั้งทิ้งไว้ย่อมระเหยไปหมด เป็นต้น

2) โดยถูกทำให้สูญสลาย เช่น การถูกไฟเผาไหม้เป็นถ่าน หรือระเบิดเป็นผง เป็นต้น ไม่ว่าจะการสูญสลายนั้นจะเกิดจากสภาพทางธรรมชาติ หรือโดยมนุษย์เป็นผู้ทำก็ตาม

3) โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพเดิม เช่น เอาแป้งมาทำเป็นขนม สภาพของแป้งย่อมสูญสลายไปกลายเป็นขนม หรือเอาขี้ผึ้งมาหล่อเทียน เป็นต้น ลักษณะนี้ตัวทรัพย์สินเดิมมิได้สลายไปเพียงแค่เปลี่ยนสภาพจากเดิม อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้อาจเป็นการทำให้ทรัพย์สินเดิมสิ้นไปจากเจ้าของเดิม ได้เช่นกัน



## 2. การสิ้นไปโดยผลแห่งเจตนา

ในกรณีได้กรรมสิทธิ์มาโดยทางนิติกรรม เช่น สัญญาซื้อขาย ให้ แลกเปลี่ยน กู้ดี หรือ แม้แต่ได้มาโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรมก็ดี กรรมสิทธิ์ที่ได้มาอาจสิ้นไปได้โดยเจตนาของผู้ทรง เช่น การสละกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน หรือสละการครอบครอง

## 3. การสิ้นไปโดยผลของกฎหมาย

กรรมสิทธิ์อาจสิ้นไปโดยผลของกฎหมายซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ เช่น การเวนคืน ที่ดินทำให้บุคคลสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น โดยผลของกฎหมาย หรือความตายของบุคคลอาจทำให้ มรดกโอนไปยังทายาทหรือผู้รับพินัยกรรม เป็นต้น โดยคำว่าสิ้นไปในที่นี้ คือ สิ้นไปจากเจ้าของเดิมหรือสิ้นสูญสลายไปไม่สามารถมีขึ้นมาอีกได้เลยด้วย

เมื่อพิจารณาสินค้าตามสัญญาทวิรัฐชาติ ที่มาจากการที่ผู้ซื้อและผู้ขายที่อยู่กันคนละ ประเทศ มีความตกลงกันในสัญญาซื้อขาย นั้นหมายความว่า เกิดนิติกรรมการซื้อขายระหว่างกัน ซึ่ง บางครั้งผู้ซื้อและผู้ขายเลือกรูปแบบการชำระเงินระหว่างประเทศเป็นเลตเตอร์ออฟเครดิต ผู้ซื้อก็จะ ให้ธนาคารเป็นตัวกลางในการสั่งซื้อสินค้านั้น คือ การเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตโดยผู้ซื้อจะไป ติดต่อธนาคารของผู้ซื้อในประเทศของตน อย่างไรก็ตาม ก็มีกรณีที่ผู้ซื้อและผู้ขายไม่ได้เลือกรูปแบบการชำระเงินระหว่างประเทศที่เป็นเลตเตอร์ออฟเครดิต(วิธีการเรียกเก็บ-Bills for Collection -B/C, การโอนเงินออกไปยังต่างประเทศ - Outward Remittance ) ทั้งนี้ วัตถุประสงค์หลักของการค้าระหว่างประเทศ คือ กระบวนการติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า หรือบริการระหว่างพ่อค้ากับพ่อค้าที่อยู่คนละประเทศ ซึ่งจุดเน้นของกระบวนการติดต่อซื้อขายจึงอยู่ที่ นิติกรรมการซื้อขายสินค้าและการส่งมอบสินค้านั้นๆ ทั้งนี้ การส่งมอบสินค้านั้นก็เป็นเสมือน การโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าจากผู้ซื้อไปยังผู้ขาย และเมื่อพิจารณา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๕๘ “กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนไปยังผู้ซื้อแล้ว ตั้งแต่ขณะเมื่อ ได้ทำสัญญาซื้อขายกัน” แสดงว่าผู้ขายได้โอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าไปยังผู้ซื้อ ณ ขณะเวลาที่ได้ตกลง ทำสัญญากัน แม้สัญญานั้นจะไม่ได้กระทำเป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากประเพณีการค้าระหว่างประเทศ การเกิดสัญญาซื้อขายส่วนใหญ่เป็นการกระทำด้วยวาจา

ดังนั้น จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖/๒๕๑๗<sup>1</sup> ได้วินิจฉัยไว้ “เอกสารที่เรียกว่า Trust Receipt ใบริับสินค้าเชื่อ ที่จำเลยทำให้ไว้กับธนาคารผู้ร้องมีข้อสาระสำคัญว่า จำเลยยอมให้ธนาคารผู้ร้องถือเอาเอกสารที่ว่านี้เป็นประกันการชำระเงิน และถือเอาสินค้าเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคาร

<sup>1</sup> เข้าถึงได้จาก <http://deka2007.supremecourt.or.th> ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖/๒๕๑๗.

ผู้ร้องได้ ธนาคารจึงเป็นทั้งเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องเอาค่าใช้ราคาสินค้า และเป็นเจ้าของสินค้าไปพร้อมๆกัน สินค้าชิ้นเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารผู้ร้อง” แสดงว่า ศาลไม่ยอมรับว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนไปยังผู้ซื้อแล้ว ตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกัน ซึ่งเป็นการได้สังหาริมทรัพย์มาโดยนิติกรรมที่ไม่ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สิน แต่เป็นการยอมรับการได้มาซึ่งสังหาริมทรัพย์มาโดยนิติกรรมที่กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ว่าต้องทำอะไร เนื่องจากสัญญาทราสต์รีซีท ไม่ได้กำหนดเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์ไว้อย่างชัดเจน อีกทั้ง ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ธุรกิจธนาคาร หมายรวมถึง การให้สินเชื่อ ซึ่งแสดงว่าวัตถุประสงค์หลักของธนาคาร คือ การให้สินเชื่อ หรือการให้กู้ยืมแก่ลูกค้าเป็นหลัก มิได้ดำเนินธุรกรรมการซื้อขายสินค้า ดังนั้น การที่ระบุข้อสัญญาไว้ในสัญญาทราสต์รีซีทว่า “ผู้ให้สัญญา(ผู้ซื้อหรือผู้ส่งสินค้าเข้า) รับรองว่ากรรมสิทธิ์ในสินค้าเป็นของธนาคารแต่เพียงผู้เดียว และการที่ธนาคารได้ยินยอมให้ ผู้ให้สัญญายึดถือครอบครองเอกสารแสดงสิทธินั้นเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ให้สัญญาในการชำระหนี้ทราสต์รีซีทให้แก่ธนาคารเท่านั้น” ดังนั้น จึงเป็นการกล่าวในลักษณะว่าเมื่อธนาคารเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตโดยให้ระบุชื่อธนาคารเป็นผู้รับตราส่ง ต้องถือว่าธนาคารเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสินค้าที่ขนส่งแล้ว จึงเป็นการกล่าวที่อาจจะขัดกับวัตถุประสงค์หลักของธุรกิจธนาคาร รวมทั้งอาจเป็นการกล่าวที่ไม่มีบทกฎหมายเรื่องสัญญาทราสต์รีซีท ที่ชัดเจนรองรับ ซึ่งหากเป็นกรณีการนำสังหาริมทรัพย์หลายเจ้าของมารวมกันหรือโดยการเปลี่ยนแปลงสภาพเดิมของสังหาริมทรัพย์ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้อาจเป็นการทำให้ทรัพย์สินเดิมสิ้นไปจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติลูกค้าของธนาคารอาจมีการนำสินค้าที่นำเข้ามาไปเข้ากระบวนการผลิตต่อ เพื่อเป็นสินค้าในรูปแบบอื่น ทำให้การกล่าวอ้างของธนาคารในเรื่องกรรมสิทธิ์ในสินค้าจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องนัก

และเมื่อพิจารณาประกอบกับการที่ระบุชื่อให้ธนาคารเป็นผู้รับใบตราส่งนั้น จะถือว่าธนาคารเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสินค้าก็ไม่สามารถทำได้ เนื่องจาก ใบตราส่งโดยสภาพของตัวเองถือเป็นเอกสารสิทธิ เพราะผู้รับตราส่งเป็นผู้มีสิทธิที่จะไปรับมอบของหรือสินค้า จากผู้ขนส่งเมื่อเวนคืนใบตราส่ง ใบตราส่งจึงไม่ใช่เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในของหรือสินค้าที่ขนส่ง

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความเห็นว่า สัญญาซื้อขาย และสัญญาทราสต์รีซีท เป็นสัญญาที่มีความมุ่งเน้นที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากเป็นตามสัญญาซื้อขายของผู้ซื้อและผู้ขายจะมีความมุ่งเน้นที่กรรมสิทธิ์ในสินค้าที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนไปยังผู้ซื้อแล้ว ตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกัน ขณะที่ สัญญาทราสต์รีซีท ถึงแม้จะเกี่ยวข้องกับการซื้อขายระหว่างประเทศในด้านของสินค้าที่ซื้อขายระหว่างกันของผู้ซื้อและผู้ขาย แต่ความมุ่งเน้นที่สำคัญ คือ การนำสินค้าตามสัญญาทราสต์รีซีทมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ของธนาคารเพียงเท่านั้น มิได้มุ่งเน้นที่จะต้องนำ

สินค้ามาเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคาร อย่างไรก็ตาม เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนด้านกรรมสิทธิ์ และเพื่อให้ธนาคารเกิดสิทธิในสินค้าซึ่งเป็นหลักประกันการชำระหนี้อย่างสมบูรณ์ อันเนื่องมาจากการให้สินเชื่อตามสัญญาทรัสต์รีซีทีนั้น ควรที่ต้องสร้างสิทธิที่ติดยึดอยู่กับทรัพย์สิน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ U.C.C Article 9 ที่กำหนดการติดยึดสิทธิเข้ากับทรัพย์สินประกัน(ATTACHMENT OF SECURITY INTEREST) ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับของผลบังคับของสัญญาหลักประกัน ( TITLE TO COLLATERAL IMMATERIAL) การยึดติดและการบังคับสิทธิในทรัพย์สินหลักประกัน( ATTACHMENT AND ENFORCEABILITY OF SECURITY INTEREST) การมีอำนาจในการควบคุมหลักประกันที่ได้รับอนุญาต( USE OR DISPOSITION OF COLLATERAL PERMISSIBLE) พบว่าหลักของการติดยึดสิทธิให้อยู่กับทรัพย์สิน ตาม U.C.C Article 9 คือ จะต้องทำเป็นหนังสือและจะสมบูรณ์ (Perfection) เมื่อได้จดทะเบียนทรัพย์สินประกัน (Filing Financing Statement) ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้รับหลักประกันเกิดสิทธิในตัวทรัพย์สินนั้น ในฐานะเจ้าหนี้มีประกันโดยสมบูรณ์ ทั้งนี้ U.C.C Article 9 ยังได้กำหนดวิธีการบังคับหลักประกันเพื่อลดภาระของผู้รับหลักประกันที่ต้องผ่านกระบวนการศาล คือ ให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้ทันทีเมื่อมีเหตุผิดนัดชำระหนี้ (default) โดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อน แต่ต้องไม่เป็นการรบกวนความเป็นอยู่โดยปกติสุขของผู้ให้หลักประกัน หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันด้วย (do not breach of thepeace)

สำหรับสัญญาทรัสต์รีซีทีกับบุริมสิทธิ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้มีการกำหนดเรื่องบุริมสิทธิไว้อย่างชัดเจนในบรรพ ๔ เรื่องหนี้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕๑ ที่บัญญัติว่า “ผู้ทรงบุริมสิทธิย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ ในการที่จะได้ชำระหนี้ อันค้างชำระแก่ตนจากทรัพย์สินนั้นก่อนเจ้าหนี้อื่น ๆ โดยนัยดังบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ หรือบทกฎหมายอื่น” ดังนั้น บุริมสิทธิ คือ สิทธิของเจ้าหนี้ซึ่งโดยสภาพหรือลักษณะแห่งหนี้ตนเอง กฎหมายในสิทธิเจ้าหนี้บางจำพวก ในอันจะได้รับชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่น และบุริมสิทธิเป็นสิทธิพิเศษเกิดขึ้นแก่เจ้าหนี้ด้วยอำนาจของกฎหมาย จึงเป็นทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๒๕๘ บุคคลจะก่อตั้งบุริมสิทธิเองไม่ได้ ซึ่งบุริมสิทธินี้สามารถใช้ได้เฉพาะทรัพย์สินบางอย่าง เช่น และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๗๐ ที่บัญญัติว่า “บุริมสิทธิในมูลซื้อขายสังหาริมทรัพย์นั้น ใช้สำหรับเอาราคาซื้อขายและดอกเบี้ยในราคานั้น และมีอยู่เหนือสังหาริมทรัพย์อันนั้น”

จากการที่การทำสัญญาทรัสต์รีซีทีนั้น มีลักษณะที่ธนาคารระบุว่าตนมีความเป็นเจ้าของเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ อย่างไรก็ตาม สัญญาทรัสต์รีซีทีกับความเป็นบุริมสิทธิมีความแตกต่างกัน โดยมีข้อแตกต่างของสัญญาทรัสต์รีซีทีกับความเป็นบุริมสิทธิ มีดังนี้

1. บุริมสิทธิเกิดจากผลของกฎหมาย แต่สัญญาทรัสต์ริชท์เกิดขึ้นจากสัญญา

2. บุริมสิทธิสามารถใช้ได้เหนือทรัพย์สินเฉพาะอย่าง เช่น บุริมสิทธิในมูลซื้อขายสังหาริมทรัพย์มีอยู่เหนือสังหาริมทรัพย์ที่ซื้อขายกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๗๐ ซึ่งเหนือเฉพาะสังหาริมทรัพย์อันนั้นเท่านั้น แต่ตามสัญญาทรัสต์ริชท์ธนาคาร มีสิทธิเหนือทรัพย์สินตามทรัสต์ริชท์ หรือ อาจเหนือทรัพย์สินใด ๆ ที่อาจถูกแปลงสภาพเป็นทรัพย์สินด้วย ซึ่งก็คือ เงินที่ได้จากการขายสินค้า (Proceed) หรือทรัพย์สินประกันการชำระหนี้ เป็นการที่ผู้ซื้อหรือลูกหนี้ธนาคาร ได้นำทรัพย์สินตามสัญญาทรัสต์ริชท์ ไปขาย แล้วได้ทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดมาแทน ทำให้ธนาคารในฐานะเจ้าหนี้ผู้มีทรัพย์สินเป็นประกันการชำระหนี้ตามสัญญาทรัสต์ริชท์ ต้องการรายได้ หรือผลที่เกิดขึ้นที่ได้จากการขายสินค้า โดยเมื่อเปรียบเทียบกับ U.C.C Article 9 ที่เป็นเรื่องนิติกรรมเกี่ยวกับการประกันด้วยทรัพย์สิน มีหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของ คือ Proceed เป็น “รายได้ หรือผลที่เกิดขึ้น” ที่ระบุนิติสิทธิของบุคคลที่มีประกันในการเข้าครอบครองหลังจากผิดนัด (SECURED PARTY'S RIGHT TO TAKE POSSESSION AFTER DEFAULT) หมายถึง ทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- 1) สิ่งที่จะได้รับเมื่อขาย, ให้เช่า, ให้ใบอนุญาต, แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายอื่น ๆ ของหลักประกัน
- 2) สิ่งที่ถูกเก็บรวบรวมเกี่ยวกับหรือการกระจายในบัญชีของหลักประกัน
- 3) สิทธิที่เกิดขึ้นจากหลักประกัน
- 4) การเรียกร้องที่เกิดจากความเสียหาย หรือการสูญเสียในการใช้สิทธิแก่หลักประกัน
- 5) มูลค่าของการประกันภัยที่ได้จ่ายให้ เนื่องจากความเสียหาย หรือการสูญเสียในการใช้สิทธิแก่หลักประกัน

โดยตาม U.C.C Article 9 ระบุถึงการที่ธนาคารหรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สินประกัน จะได้สิทธิใน Proceed ก็ต่อเมื่อ มีการการจดทะเบียน (Filing) สถานะทางการเงิน (a financing statement) และต้องมีความบริบูรณ์ (Perfection)

3. เมื่อลูกหนี้ได้โอนและส่งมอบสังหาริมทรัพย์ให้กับบุคคลภายนอกไป ก็จะอ้างบุริมสิทธิเหนือสังหาริมทรัพย์นั้นต่อบุคคลภายนอกไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๗๑ แต่ธนาคารยังคงต้องการใช้สิทธิในความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินตามสัญญาทรัสต์ริชท์ ยันบุคคลภายนอกอยู่ โดยเฉพาะเจ้าหนี้อื่นๆ ของลูกหนี้

4. บุริมสิทธิบางอย่างต้องมีการจดทะเบียนจึงจะมีผลบังคับใช้ได้ เช่น ในมูลซื้อขาย อสังหาริมทรัพย์ ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๘๘ แต่สัญญาทรัสต์รีซีทนั้น ไม่มีการจดทะเบียน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการกำหนดการจดทะเบียนทรัสต์ประกัน (Financing Statement) ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นตัวที่ก่อให้เกิดสิทธิแก่เจ้าหนี้ในทรัสต์ประกัน นั้น โดยเป็นการที่จะสามารถสร้างความเป็นบุริมสิทธิของผู้มีสิทธิในทรัสต์ประกันหรือสินค้าตาม สัญญาทรัสต์รีซีท และสามารถแจ้งให้บุคคลภายนอกหรือผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัสต์นั้นได้ทราบ เช่น มูลหนี้ค่าซื้อสินค้า (a purchase money security interest (PMSI)) ที่มีระบุใน U.C.C Article 9 ซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการทำให้สิทธิมีผลสมบูรณ์และเกิดบุริมสิทธิ (Perfection and Priority) โดยเมื่อเกิดบุริมสิทธิของผู้มีสิทธิในทรัสต์ประกันหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีทแล้ว ก็ย่อมสามารถไ้ใช้เงิน ไม่เพียงแต่เหนือทรัสต์ประกันหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีท ยังรวมถึง เงินที่ได้จากการขายสินค้าหรือทรัสต์ประกันการชำระหนี้ นั้น ขณะที่ประเทศไทย ตามร่าง พระราชบัญญัติสัญญาให้สินเชื่อบางพหุสัญญาที่มีเอกสารประกอบ พ.ศ... มีเพียงการกำหนดตาม มาตรา ๒๐ วรรค ๓ ที่ระบุว่า บุริมสิทธิ มีอยู่ตราบเท่าที่ตัวทรัสต์ยังคงรูปอยู่เช่นเดิมในขณะที่ได้รับ บุริมสิทธิ ซึ่งเป็นการกำหนดการได้สิทธิ แต่ไม่ได้กำหนดวิธีการหรือตัวที่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ เจ้าหนี้ในทรัสต์หรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีท ที่เป็นทรัสต์ประกัน แต่อย่างใด ขณะเดียวกัน สัญญาทรัสต์รีซีท ไม่ใช่สัญญาก่อตั้งทรัสต์สิทธิ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๘ เนื่องจาก ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖/๒๕๑๓ ที่วินิจฉัยไปในทำนองที่ว่า สัญญาทรัสต์ รีซีท เป็นสัญญาต่างตอบแทนชนิดหนึ่ง ไม่เข้าลักษณะเอกเทศสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์บรรพ ๓ และมีผลผูกพันคู่กรณีตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๕ โดยเป็นการ โอนกรรมสิทธิ์ในทรัสต์เฉพาะสิ่งแก่กันแล้ว ซึ่งการที่ระบุว่า “เป็นการโอน กรรมสิทธิ์ในทรัสต์เฉพาะสิ่งแก่กันแล้ว” จึงอาจมองได้ว่า เมื่อมีการโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่กันได้ แล้ว นั้นหมายความว่า ได้เกิดทรัสต์สิทธิเกิดขึ้นมาแล้วแก่ทรัสต์นั้น ซึ่งน่าจะเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง เพราะตามหลักกฎหมายของการก่อตั้งทรัสต์สิทธิ ต้องเป็นการก่อตั้งทรัสต์สิทธิขึ้นได้ก็โดยแต่อาศัย กฎหมายเท่านั้น และซึ่งสัญญาทรัสต์รีซีท ก็ไม่มีกฎหมายบังคับไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งลักษณะ สำคัญของทรัสต์สิทธิประการหนึ่ง คือ เป็นสิทธิที่ไ้ใช้เงินได้กับบุคคลทั่วไป กล่าวคือ ผู้ทรง ทรัสต์สิทธิสามารถอ้างทรัสต์สิทธิไ้ใช้เงินบุคคลทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจงกับบุคคลบางคนเท่านั้น แต่ ขณะที่สัญญาทรัสต์รีซีทเป็นสัญญาที่ไ้ใช้เงินได้กับเฉพาะคู่สัญญาเท่านั้น ไม่สามารถไ้ใช้เงินกับ บุคคลภายนอกโดยทั่วไปได้ อีกทั้งสัญญาทรัสต์รีซีท เป็นสัญญาที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างไม่มีสิทธิ อำนาจเหนือ คือคู่สัญญาไม่สามารถใช้กำลังโดยพลการในการบังคับให้เป็นไปตามสิทธิตามสัญญา

ของตนได้ โดยหากมีการโต้แย้งสิทธิเกิดขึ้น ต้องฟ้องคดีไปยังศาล เพื่อให้ศาลเป็นผู้ตัดสินเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากสัญญาทรัสต์รีซีท ไม่มีทะเบียนสาธารณะ และธนาคารก็ปราศจากการครอบครองในทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีท อันเป็นการแสดงออกถึงการมีสิทธิ และประกอบกับ จากการศึกษาเรื่องความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสินค้า พบว่าธนาคารไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในสินค้า ถึงแม้ใบตราส่งจะระบุชื่อธนาคารเป็นผู้รับใบตราส่งก็ตาม โดยธนาคารเป็นเพียงผู้มีสิทธิไปปรับสินค้าเท่านั้น

ทั้งนี้ ตามร่างพระราชบัญญัติสัญญาให้สินเชื่อทางพาณิชย์ที่มีเอกสารประกอบ พ.ศ.... ได้กล่าวถึงความมีบุริมสิทธิของผู้รับทรัพย์สินประกัน จึงยังคงเป็นประเด็นปัญหาอยู่ เนื่องจากตาม มาตรา ๒๐ วรรค ๓ ของร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ บุริมสิทธิ มีอยู่ตราบเท่าที่ตัวทรัพย์สินยังคง ระบุอยู่เช่นเดิมในขณะที่ได้รับบุริมสิทธิ ดังนั้น หากเกิดการแปลงสภาพของสินค้าเป็นสินค้าอีกชนิด เช่น นำเข้าสินค้าที่เป็นวัตถุดิบ คือ ผืนผ้ามาผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูป ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับ บุริมสิทธิเกิดขึ้นตามมา ว่าใครเป็นผู้มีสิทธิในการได้เงินจากการขายเสื้อ ซึ่งตาม U.C.C Article 9 มี กล่าวถึง รายได้หรือผลที่เกิดขึ้น (Proceed) จากทรัพย์สินประกัน โดยให้สิทธิดังกล่าวมีไปถึงเงินที่ได้ จากการขายสินค้านั้น หรือแม้แต่ ในร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ..... ก็มีการ กล่าวถึง ตามมาตรา ๓๐ คือ ถ้าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมารวมเข้ากับทรัพย์สินของบุคคลอื่น จนเป็นส่วนควบหรือแบ่งแยกไม่ได้ ผู้รับหลักประกันมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็น หลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญเหนือทรัพย์สินที่รวมเข้ากันตามส่วนของค่าแห่งทรัพย์สินที่เป็น หลักประกันของตนในเวลาที่ทรัพย์สินรวมเข้ากัน

## 4.2 ปัญหาเกี่ยวกับนิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารและลูกค้านาคาร

เมื่อสัญญาทรัสต์รีซีท เป็นนิติกรรมอย่างหนึ่งที่ไม่ได้กำหนดแบบของนิติกรรมไว้ สัญญาทรัสต์รีซีทก็ย่อมมีผลสมบูรณ์สามารถบังคับใช้ระหว่างคู่สัญญาได้ หากครบองค์ประกอบ ของนิติกรรม คือต้องมีการกระทำโดยการแสดงเจตนาของบุคคล เป็นการกระทำโดยชอบด้วย กฎหมาย เป็นการกระทำด้วยใจสมัคร และมุ่งโดยตรงที่จะผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะ ก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ ประกอบกับสัญญาทรัสต์รีซีทนี้ เป็นบุคคลสิทธิที่มี วัตถุประสงค์เป็นการกระทำหรืองดเว้นกระทำการ ซึ่งเป็นสิทธิที่บังคับให้บุคคลกระทำหรือไม่ กระทำการใด โดยเป็นสิทธิที่มีอยู่เหนือบุคคลเท่านั้น ไม่สามารถบังคับเอากับบุคคลภายนอกที่ ไม่ใช่คู่สัญญาแต่อย่างใด และศาลฎีกาก็ยอมรับให้สัญญาทรัสต์รีซีทมีผลทางกฎหมาย โดยถือว่า

เป็นสัญญาต่างตอบแทนชนิดหนึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๖๕ โดยวินิจฉัยว่ากรรมสิทธิ์ในสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีท เป็นของธนาคารตามปกติประเพณีแห่งข้อสัญญาทรัสต์รีซีท (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๔๘/๒๕๐๕ คำพิพากษาฎีกาที่ ๖/๒๕๑๗ คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๕๐/๒๕๒๔) ซึ่งหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการทำสัญญาทรัสต์รีซีท คือ การที่บุคคลสองฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่ง คือ ธนาคาร และอีกฝ่ายหนึ่ง คือ ลูกค้านธนาคาร ได้แสดงเจตนาตนเข้าผูกพันเป็นคู่สัญญากัน โดยวัตถุประสงค์เพื่อที่ธนาคารยินยอมให้ลูกค้านธนาคารหรือผู้นำเข้า นำทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีทไปอยู่ในความครอบครองและนำออกไปผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายหรือนำทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีทไปจำหน่ายโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการผลิตให้กับผู้ซื้อของลูกค้านธนาคาร และลูกค้านธนาคารต้องนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายมาคืนให้แก่ธนาคาร ขณะเดียวกัน ลูกค้านธนาคารก็ยอมรับถึงความมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีทเป็นของธนาคาร ซึ่งเมื่อวิเคราะห์สิทธิตามสัญญาทรัสต์รีซีท สามารถพิจารณาได้ดังนี้

1. สัญญาทรัสต์รีซีทมีวัตถุประสงค์แห่งสิทธิเป็นทรัพย์สิน
2. สัญญาทรัสต์รีซีท เป็นสัญญาที่มีสินค้าซึ่งเป็นทรัพย์สินเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเมื่อจะบังคับเอาจากทรัพย์สินตามสัญญาทรัสต์รีซีท จะต้องฟ้องร้องคดีต่อศาล จึงจะได้สิทธิตามสัญญาทรัสต์รีซีท
3. สัญญาทรัสต์รีซีท เป็นสัญญาที่ทำขึ้น และบังคับใช้ระหว่างบุคคล โดยไม่มีกฎหมายกำหนดการก่อตั้งทรัพย์สินไว้อย่างชัดเจน
4. การสิ้นสุดของสัญญาทรัสต์รีซีท เกิดเมื่อคู่สัญญาได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อกัน ตามข้อสัญญาที่กำหนด กล่าวคือ ลูกหนี้ได้ชำระหนี้คืนแก่ธนาคารผู้ให้เงินทุนหรือผู้ให้กู้ยืม รวมถึงมีอายุความฟ้องร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓/๓๐ ที่เป็นอายุความโดยทั่วไป ที่มีกำหนดสิบปี
5. สัญญาทรัสต์รีซีท ไม่มีกฎหมายการก่อตั้งสิทธิ ไว้อย่างชัดเจน เพราะการก่อตั้งทรัพย์สินขึ้นได้ก็โดยแต่อาศัยกฎหมายเท่านั้น ซึ่งประเทศไทย ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องสัญญาทรัสต์รีซีท

ดังนั้น สัญญาทรัสต์รีซีทจึงก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารและลูกค้านธนาคาร ในรูปของบุคคลสิทธิที่ธนาคารและลูกค้านธนาคาร ได้แสดงเจตนาตนเข้าผูกพันเป็นคู่สัญญากัน โดยธนาคารยินยอมให้ลูกค้านธนาคารหรือผู้นำเข้า นำทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีทไปจำหน่าย และลูกค้านธนาคารหรือผู้นำเข้ารับรองว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีทเป็นของธนาคารแต่เพียงผู้เดียว โดยการที่ธนาคารได้ยินยอมให้ลูกค้านธนาคารยึดถือ

ครอบครองเอกสารแสดงสิทธิ และนำทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินที่ออกจำหน่ายนั้น เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของลูกค้านาคารในการชำระหนี้ทรัพย์สินให้แก่ธนาคารเท่านั้น ซึ่งหากพิจารณาถึงทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัพย์สิน ที่เป็นวัตถุแห่งสิทธิแล้ว จึงทำให้ ความคุ้มครองธนาคารผู้เป็นคู่สัญญาตามสัญญาทรัพย์สินสามารถแยกออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่ สินค้าเป็นวัตถุดิบ และกรณีที่สินค้าเป็นสินค้าสำเร็จรูป

#### 4.2.1 กรณีที่สินค้าเป็นวัตถุดิบ

ในกรณีที่สินค้าตามสัญญาทรัพย์สินเป็นวัตถุดิบที่จะต้องมีการนำไปผ่าน กระบวนการผลิตเพื่อผลิตเป็นสินค้าอีกชนิดหนึ่งเพื่อจำหน่ายต่อไป เช่น ผืนผ้า แขนววงจร อิเล็กทรอนิกส์ กล่าวคือเป็นกรณีที่ลูกค้านำสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินไปประกอบรวมเข้ากับ สังหาริมทรัพย์อื่นในลักษณะส่วนควบหรือแบ่งแยกออกไม่ได้ แล้วกลายเป็นทรัพย์สินอันใหม่ ก็จะทำให้ ปัญหาคือ ธนาคารมีสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินอันใหม่เพียงใด เพราะถึงแม้ธนาคารจะได้กำหนด เงื่อนไขในสัญญาทรัพย์สินว่า “ในกรณีที่ลูกหนี้ยังขายสินค้าไม่หมด และธนาคารมีความ ประสงค์จะให้ลูกหนี้ส่งมอบสินค้าที่เหลือคืนให้แก่ธนาคาร ลูกหนี้ตกลงส่งมอบสินค้าคืนให้แก่ ธนาคารทันที ไม่ว่าสินค้านั้นจะได้นำไปประกอบเป็นวัตถุดิบแล้วหรือไม่ก็ตาม” ซึ่งการพิจารณาว่า ธนาคารมีสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินอันใหม่เพียงใด จะต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พานิชย์ มาตรา ๑๓๑๖ ที่บัญญัติว่า ถ้า “ถ้าเอาสังหาริมทรัพย์ของบุคคลหลายคนมารวมเข้ากันจน เป็นส่วนควบหรือแบ่งแยกไม่ได้ไซ้ ท่านว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นเจ้าของแห่งทรัพย์สินที่รวมเข้ากัน แต่ ละคนมีส่วนตามค่าแห่งทรัพย์สินของตนในเวลาที่รวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น ถ้าทรัพย์สินหนึ่งอาจถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินประธานไซ้ ท่านว่าเจ้าของทรัพย์สินนั้นเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่รวมเข้ากันแต่ผู้เดียว แต่ต้องใช้ ค่าแห่งทรัพย์สินอื่น ๆ ให้แก่เจ้าของทรัพย์สินนั้น ๆ”

ดังนั้น หากสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินเป็นวัตถุดิบ เมื่อนำประมวลกฎหมายแพ่งและ พานิชย์ มาตรา ๑๓๑๖ มาปรับใช้ ก็จะทำให้เกิดข้อโต้แย้งระหว่างธนาคารกับลูกค้านาคารหรือ ผู้กู้ยืมเงินไปจากธนาคารได้ เพราะหากสินค้านั้น เป็นสังหาริมทรัพย์ที่เป็นส่วนประกอบที่เล็กน้อย มากเมื่อเทียบกับทรัพย์สินอันใหม่ ก็อาจทำให้ธนาคารเกิดปัญหาในการใช้สิทธิที่จะบังคับเอาจาก ทรัพย์สินนั้น ๆ ได้ เช่น นำเข้าสินค้าชิปมาผลิตเป็นเครื่องสำเร็จรูป หรือการนำเข้าแขนวงจร อิเล็กทรอนิกส์มาผลิตเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์

#### 4.2.2 กรณีที่สินค้าเป็นสินค้าสำเร็จรูป

ในกรณีที่สินค้าตามสัญญาทรัพย์สินเป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น ปากกา เสื้อผ้า สำเร็จรูป ซึ่งสินค้านี้ ย่อมเป็นการระบุได้ชัดเจนว่าทรัพย์สินหรือสินค้านั้นใด เป็นทรัพย์สินที่ใช้ เป็นหลักประกัน ดังนั้น จึงเป็นการไม่ยากนักที่ธนาคาร จะสามารถนำสัญญาทรัพย์สินมาอ้าง



เพื่อการใช้สิทธิในการบังคับเอาจากทรัพย์สินนั้นๆ แต่อย่างไรก็ตาม เป็นการบังคับกันได้ระหว่าง คู่สัญญาตามสัญญาทรัพย์สินที่ เพราะสิทธิตามสัญญาทรัพย์สิน มีลักษณะเป็นบุคคลสิทธิ กล่าวคือ เป็นสิทธิที่มีวัตถุประสงค์แห่งสิทธิเป็นการกระทำหรืองดเว้นกระทำการ ซึ่งเป็นสิทธิที่มีอยู่เหนือบุคคลที่เป็นคู่สัญญาเท่านั้น ดังนั้น แม้สินค้าตามสัญญาทรัพย์สินจะเป็นสินค้าสำเร็จรูป แต่ก็อาจเกิดปัญหาในการใช้สิทธิที่จะบังคับเอาจากทรัพย์สินนั้นๆ ได้ หากเป็นกรณีที่ทรัพย์สิน ได้ตกไปอยู่ในมือหรืออำนาจของบุคคลภายนอก ซึ่งบุคคลภายนอกนี้ มิได้เป็นคู่สัญญาตามสัญญาทรัพย์สิน

ทั้งนี้ ตามร่างพระราชบัญญัติสัญญาให้สินเชื่อทางพาณิชย์ที่มีเอกสารประกอบ พ.ศ.... ที่มีกล่าวถึงนิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารและลูกค้าธนาคารยังมีความไม่ชัดเจนอยู่หลายประการ คือ

1. ความมีตัวตนของผู้ให้ทรัพย์สินประกัน กล่าวคือ ในร่างกฎหมายฉบับนี้ได้กล่าวถึง คำว่า ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ไว้ในหมวด ๓ สัญญาทรัพย์สิน แต่มิได้ให้คำนิยามไว้ในมาตรา ๓ ซึ่งควรต้องมีการกำหนดคำนิยามไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถทราบได้ว่า ผู้ใดจึงจะมีสิทธิในการเข้าทำสัญญาทรัพย์สิน เป็นเสมือนความสามารถของบุคคลที่จะเข้าทำนิติกรรมจะต้องมีความสมบูรณ์

2. ความมีตัวตนของผู้รับทรัพย์สินประกัน ตามร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ คำว่า ธนาคารหมายความว่า ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ และ ให้หมายความรวมถึงธนาคารอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งจริง ๆ แล้ว ควรต้องกำหนดคำนิยามให้ชัดเจน หรือการนำ คำนิยาม ธุรกิจสถาบันการเงิน ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาปรับใช้ เนื่องจากยังมีการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ที่ให้บริการธุรกรรมสัญญาทรัพย์สิน

3. หลักเกณฑ์การโอนสิทธิในเงินที่ได้จากการขายสินค้าของผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ เนื่องจากตอนท้ายของ มาตรา ๑๕ กำหนดให้ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ตกลงโอนสิทธิที่จะได้รับชำระราคาสินค้านั้นจากผู้ซื้อให้แก่สถาบันการเงินเป็นจำนวนเพียงพอที่จะชำระหนี้ที่เกี่ยวข้องด้วยสินค้านั้น พร้อมดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมตามที่ตกลงกันให้แก่สถาบันการเงินเป็นการตอบแทน และมาตรา ๒๒ ที่กำหนดให้สิทธิที่จะได้รับชำระราคาสินค้านั้น โอนไปเป็นของสถาบันการเงินเป็นจำนวนเพียงพอที่จะชำระหนี้ที่เกี่ยวข้องด้วยสินค้านั้นทันที โดยมีพักต้องทำสัญญาโอนสิทธินั้นกันอีก รวมทั้ง ตามวรรค ๒ กำหนดว่า สถาบันการเงินซึ่งได้รับโอนสิทธิมาตามความในวรรคหนึ่ง จะยกสิทธินั้นขึ้นต่อผู้ซื้อหรือบุคคลภายนอกได้ต่อเมื่อได้มีการบอกกล่าวการที่ได้รับโอนสิทธิ นั้นไปยังผู้ซื้อหรือ ผู้ซื้อได้รู้ถึงการรับโอนสิทธินั้นแล้ว ถ้าผู้ซื้อได้ชำระราคาสินค้าให้แก่ผู้ขายไปก่อนได้รับการบอกกล่าวและโดยมิได้รู้ถึงการรับโอนสิทธินั้น ผู้ซื้อย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ และถ้าผู้ซื้อมิได้ชำระราคาสินค้าก่อนเวลาที่ได้รับการบอกกล่าวนั้นโดยอ้อมก็ขึ้นเป็นข้อต่อผู้สถาบัน

การเงินผู้รับโอนได้นั้น ซึ่งก็จะคล้ายกับหลักการโอนสิทธิเรียกเรียกหรือ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ ที่การโอนหนี้อันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงนั้น ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือท่านว่าไม่สมบูรณ์ และต้องมีการบอกกล่าวหรือได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ จึงจะสามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกได้ ซึ่งคำกล่าวหรือได้รับความยินยอมก็ต้องทำเป็นหนังสือเช่นกัน ทำให้ ตามสัญญาทราสต์รีซีทที่มีการกำหนดเรื่องโอนสิทธิไว้ อาจไม่สามารถกระทำได้จริงในทางปฏิบัติ เนื่องจากในทางปฏิบัติผู้ซื้อสินค้าจากผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกค้ารายย่อย จะทราบแต่เพียงว่าตนเป็นลูกหนี้การค้ากับผู้ประกอบการค้าพาณิชย์เท่านั้น ตนจึงมีหน้าที่ที่เพียงต้องจ่ายชำระหนี้ค่าซื้อสินค้าให้กับผู้ประกอบการค้าพาณิชย์เท่านั้น อีกทั้ง หากปรากฏว่าสินค้าที่ผู้ซื้อ ได้ซื้อไปจากผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ เป็นสินค้าที่เกิดจากการรวมกันของสังหาริมทรัพย์เข้าเป็นอีกสังหาริมทรัพย์หนึ่ง ทำให้การกำหนดว่าผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ตกลงโอนสิทธิที่จะได้รับชำระราคาสินค้านั้นจากผู้ซื้อให้แก่สถาบันการเงินเป็นการยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากตามลักษณะของสัญญาทราสต์รีซีท เมื่อธนาคารเป็นผู้จ่ายเงินชำระค่าสินค้าต่างประเทศแทนผู้ประกอบการค้าพาณิชย์แล้ว ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ก็เข้าทำสัญญาทราสต์รีซีทพร้อม ๆ กับการนำสินค้าไปขาย ซึ่งเมื่อผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ขายสินค้าได้แล้ว ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์นั้น ย่อมเป็นผู้รับเงินค่าสินค้าโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านธนาคาร ขณะที่เมื่อพิจารณาทางกลับกัน ด้านการส่งออกสินค้า ผู้ส่งออกสินค้าที่มีการซื้อสินค้าเชื่อจาก Supplier จะทำสัญญาโอนเงินให้บุคคลที่สาม (Assignment of Proceeds Agreement) ตามจำนวนที่ผู้ส่งออกสินค้ามีภาระอยู่กับ Supplier ใไว้กับธนาคารและ Supplier ซึ่งเมื่อมีการรับเงินค่าสินค้าจากต่างประเทศผ่านมายังธนาคาร ธนาคารจะเป็นผู้โอนเงินตามที่ระบุไว้ในสัญญาโอนเงินให้บุคคลที่สาม (Assignment of Proceeds Agreement) ตามจำนวนเงินที่ระบุไว้ในสัญญานั้นไปยัง Supplier เป็นลำดับแรก ส่วนเงินที่เหลือธนาคารจึงจะจ่ายให้กับผู้ส่งออกสินค้าต่อไป โดยเมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว จึงเห็นได้ว่า Supplier จะเป็นผู้ได้รับเงินก่อนผู้ส่งออกสินค้า ขณะที่ด้านการนำเข้าสินค้า ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์จะเป็นผู้ได้รับเงินก่อนธนาคาร

4. การกำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้ประกอบการค้าพาณิชย์กับธนาคารควรต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนว่าแต่ละฝ่ายพึงมีสิทธิและหน้าที่ต่อกันอย่างไร ซึ่งร่างกฎหมายฉบับนี้มีกำหนดไว้เป็นหลักเกณฑ์คร่าว ๆ ในมาตรา ๒๐ วรรค ๑ ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์มีหน้าที่ต้องชวณขายในระดับของผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ชนิดนั้นในการนำสินค้าตามสัญญาทราสต์รีซีทออกขายให้ได้ราคาดีที่สุด และมาตรา ๒๑ สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลและความช่วยเหลือตามสมควรแก่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๐ ซึ่งหากเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ ได้ชำระหนี้ตามสัญญาทราสต์รีซีท จ่ายชำระหนี้ตามสัญญา

ทรัสต์รีซีทได้ก่อนที่จะขายสินค้านั้น ไปยังผู้ซื้อของผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ สถาบันการเงินจะยังคงมีสิทธิในทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีท หรือไม่ ซึ่งก็คือ การกำหนดความสิ้นสุดของสิทธิ และหน้าที่ระหว่างกันของผู้ประกอบการค้าพาณิชย์และธนาคาร

#### 4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการอ้างสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นประกันกับบุคคลภายนอก

การอ้างสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นประกันกับบุคคลภายนอกได้นั้น สิทธิในทรัพย์สินนั้น ๆ จะต้องอยู่ในรูปของทรัพย์สิน คือ สิทธิที่มีวัตถุแห่งสิทธิเป็นทรัพย์สิน โดยเป็นสิทธิที่มีอยู่เหนือทรัพย์สิน เป็นสิทธิที่จะบังคับเอาจากทรัพย์สินโดยตรง เช่น กรรมสิทธิ์ ภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเก็บกิน สิทธิเหนือพื้นดิน ภาระคิดค้นในอสังหาริมทรัพย์ สิทธิจำนอง เป็นต้น ซึ่งในการก่อตั้งทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๘ มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖/๒๕๑๑<sup>2</sup> ได้วินิจฉัยไว้ว่า “เอกสารที่เรียกว่า Trust Receipt ใบรับสินค้าเชื่อ ที่จำเลยทำให้ไว้กับธนาคารผู้ร้องมีข้อสาระสำคัญว่า จำเลยยอมให้ธนาคารผู้ร้องถือเอาเอกสารที่ว่านี้เป็นประกันการชำระเงิน และถือเอาสินค้าเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารผู้ร้องได้ โดยมีเงื่อนไขว่าจำเลยทำหน้าที่แทนธนาคารผู้ร้อง ในการนำเข้าเก็บรักษาแล้วจะต้องจำหน่ายสินค้า และนำเงินที่ได้จากการขายมาชำระให้ธนาคารผู้ร้องต่อไป ธนาคารผู้ร้องมีสิทธิเลิกสัญญาและเข้าครอบครองสินค้าทั้งหมดนั้นเมื่อใดก็ได้พิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๘ พึงเห็นได้ว่า เอกสารทรัสต์รีซีทเป็นสัญญาต่างตอบแทนชนิดหนึ่ง ไม่เข้าลักษณะเอกเทศสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๓ และมีผลผูกพันคู่กรณีตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๕ โดยเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแก่กันแล้ว ตราใบที่จำเลยยังไม่ชำระราคาสินค้าแก่ธนาคารผู้ร้อง จำเลยจะเรียกร้องเอากรรมสิทธิ์ในสินค้าคืนไปไม่ได้ ธนาคารจึงเป็นทั้งเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องเอาชดใช้ราคาสินค้า และเป็นเจ้าของสินค้าไปพร้อมๆกัน สินค้านั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารผู้ร้อง เป็นการก่อตั้งทรัพย์สินชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๘ แล้ว เมื่อโจทก์นำยึดสินค้านั้น ธนาคารผู้ร้องยอมมีสิทธิที่จะขอให้ปล่อยทรัพย์สินได้ โจทก์จะได้แย้งว่ากรรมสิทธิ์เป็นของจำเลยหาได้ไม่”

จะเห็นได้ว่า ตามคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้น ศาลได้วางหลักสัญญาทรัสต์รีซีท เป็นการก่อตั้งทรัพย์สินชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๘ ทั้งนี้ ตามประมวล

<sup>2</sup> เข้าถึงได้จาก <http://deka2007.supremecourt.or.th> ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖/๒๕๑๑.

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๘ บัญญัติว่า “ ทรัพย์สินทั้งหลายนั้น ท่านว่าจะก่อตั้งขึ้นได้ แต่ด้วยอาศัยโดยอำนาจในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น” ทำให้ทรัพย์สิน มีลักษณะที่สำคัญ คือ

1. มีวัตถุแห่งสิทธิเป็นทรัพย์สินโดยตรง ตัวทรัพย์เป็นสาระสำคัญของทรัพย์สิน ทรัพย์สินจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีตัวทรัพย์สินรองรับ และทรัพย์สินย่อมสิ้นสุดไปพร้อมกับการสิ้นสุดไปของตัวทรัพย์

2. ผู้ทรงทรัพย์สินมีอำนาจที่จะบังคับใช้สิทธิของตนได้เองตามลำพัง โดยไม่ต้องอาศัยให้ผู้ใดกระทำการใดให้ ไม่ต้องฟ้องร้องคดีต่อศาล ก็ใช้สิทธิได้ เช่น จำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินอันเป็นกรรมสิทธิ์ของตน

3. ก่อให้เกิดอำนาจหน้าที่แก่บุคคลทั่วไป คือบุคคลทั่วไปมีหน้าที่ ต้องงดเว้นไม่ขัดขวางต่อการใช้ทรัพย์สินของเจ้าของทรัพย์สิน โดยเป็นการที่ทรัพย์สินใช้ชนแก่บุคคลทั่วไป

4. การสิ้นสุดของทรัพย์สิน มีลักษณะคงทนถาวรไม่หมดสิ้นไป โดยการไม่ใช้ ยกเว้นภาระจำยอม ภาระคิดพันในอสังหาริมทรัพย์

5. การก่อตั้งสิทธิ ก่อตั้งขึ้นได้ก็โดยแต่อาศัยกฎหมายเท่านั้น

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความเห็นว่า สัญญาทรัสต์ริชิต ไม่ใช่สัญญาก่อตั้งทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๘ เนื่องจาก ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖/๒๕๑๗ ที่วินิจฉัยไปในทำนองที่ว่า สัญญาทรัสต์ริชิต เป็นสัญญาต่างตอบแทนชนิดหนึ่ง ไม่เข้าลักษณะเอกเทศสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๓ และมีผลผูกพันคู่กรณีตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๕ โดยเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแก่กันแล้ว ซึ่งการที่ระบุไว้ว่า “เป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแก่กันแล้ว” จึงอาจมองได้ว่า เมื่อมีการโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่กันได้แล้ว นั้นหมายความว่า ได้เกิดทรัพย์สินเกิดขึ้นมาแล้วแก่ทรัพย์สินนั้น ซึ่งน่าจะเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง เพราะตามหลักกฎหมายของการก่อตั้งทรัพย์สิน ต้องเป็นการก่อตั้งทรัพย์สินขึ้นได้ก็โดยแต่อาศัยกฎหมายเท่านั้น และซึ่งสัญญาทรัสต์ริชิต ก็ไม่มีกฎหมายบังคับไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งลักษณะสำคัญของทรัพย์สินประการหนึ่ง คือ เป็นสิทธิที่ใช้นับกับบุคคลทั่วไป กล่าวคือ ผู้ทรงทรัพย์สินสามารถอ้างทรัพย์สินที่ใช้นับกับบุคคลทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจงกับบุคคลบางคนเท่านั้น แต่ขณะที่สัญญาทรัสต์ริชิตเป็นสัญญาที่ใช้นับกับเฉพาะคู่สัญญาเท่านั้น ไม่สามารถใช้นับกับบุคคลภายนอกโดยทั่วไปได้ อีกทั้งสัญญาทรัสต์ริชิต เป็นสัญญาที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างไม่มีสิทธิอำนาจเหนือ คือคู่สัญญาไม่สามารถใช้กำลังโดยผลการในการบังคับให้เป็นไปตามสิทธิตามสัญญาของตนได้ โดยหากมีการโต้แย้งสิทธิเกิดขึ้น ต้องฟ้องคดีไปยังศาลเพื่อให้ศาลเป็นผู้ตัดสินเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากสัญญาทรัสต์ริชิตไม่มีทะเบียนสาธารณะ และธนาคาร

ก็ปราศจากการครอบครองในทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินที่ อันเป็นการแสดงออกถึงการมีสิทธิ และประกอบกับ จากการศึกษาเรื่องความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสินค้า พบว่าธนาคารไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในสินค้า ถึงแม้ใบตราส่งจะระบุชื่อธนาคารเป็นผู้รับใบตราส่งก็ตามโดยธนาคารเป็นเพียงผู้มีสิทธิไปรับสินค้าเท่านั้น

ซึ่งจากการที่ สัญญาทรัพย์สินเป็นบุคคลสิทธิ ที่บังคับใช้ระหว่างคู่สัญญาได้เท่านั้น คือธนาคารและลูกค้าธนาคาร โดยมีข้อตกลงร่วมกันที่ธนาคารยินยอมให้ลูกค้าธนาคารหรือผู้นำเข้า นำทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินไปจำหน่าย และลูกค้าธนาคารหรือผู้นำเข้ารับรองว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินเป็นของธนาคารแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งข้อตกลงนี้มุ่งประสงค์ในการรับรองสิทธิในทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินของธนาคาร แต่ในการรับรองสิทธิดังกล่าวนี้เป็นที่ทราบกันเพียงธนาคารกับลูกค้าธนาคาร ซึ่งหากมีบุคคลภายนอก เช่น ผู้ซื้อสินค้าไปจากผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ หรือเจ้าหน้าที่ของผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ที่มีทรัพย์สินประกันชนิดเดียวกัน ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินนั้น บุคคลภายนอกเหล่านี้จะไม่ทราบถึงสิทธิในทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินของธนาคาร ซึ่งหากพิจารณาถึงทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัพย์สิน ที่เป็นวัตถุแห่งสิทธิแล้ว จึงทำให้การคุ้มครองบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินสามารถแยกออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่สินค้าเป็นวัตถุดิบ และกรณีที่สินค้าเป็นสินค้าสำเร็จรูป

#### 4.3.1 กรณีที่สินค้าเป็นวัตถุดิบ

บุคคลภายนอกตามสัญญาทรัพย์สินในที่นี้ อาจเป็นได้ทั้ง ผู้ซื้อสินค้าไปจากผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ หรือเจ้าหน้าที่ของผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ที่มีทรัพย์สินประกันชนิดเดียวกัน นั้น เนื่องจากโดยปกติธรรมดาผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ย่อมมีธุรกรรมหลัก คือ การนำวัตถุดิบที่ได้มาจากการนำเข้ามาผลิตเป็นสินค้าชนิดใหม่ ทำให้เมื่อผู้ซื้อสินค้าไปจากผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ย่อมต้องได้กรรมสิทธิ์ในสินค้าไปทันที ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๕๘ “กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกัน” ซึ่งหากเป็นกรณีที่สินค้าเป็นวัตถุดิบ เมื่อผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปแล้ว ย่อมยากที่ธนาคารจะบ่งชี้ได้ว่าวัตถุดิบนั้นมีสัดส่วนเป็นเท่าใดในสินค้าสำเร็จรูปที่บุคคลภายนอกได้ซื้อไปจากผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ ขณะที่กรณีเป็นบุคคลภายนอกที่อยู่ในฐานะเจ้าหน้าที่ของผู้ประกอบการค้าพาณิชย์โดยเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีทรัพย์สินประกันเช่นกัน ก็จะทำให้ธนาคารเกิดประเด็นว่าเมื่อวัตถุดิบตามสัญญาทรัพย์สินได้กลายเป็นทรัพย์สินหรือสินค้าชนิดใหม่แล้ว ก็อาจเกิดปัญหาในการใช้สิทธิที่จะบังคับเอาจากทรัพย์สินนั้น ๆ

ดังนั้น หากสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุดิบก็จะทำให้เกิดข้อโต้แย้งระหว่างธนาคารกับบุคคลภายนอกได้ โดยหากเป็นกรณีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างธนาคารกับผู้ซื้อสินค้าไปจากผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ ก็ต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๕๘ เรื่องกรรมสิทธิ์มาปรับใช้ ซึ่งทำให้ธนาคารอาจเสียเปรียบได้ ขณะที่ หากเป็นกรณีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างธนาคารกับเจ้าหนี้ของผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ที่มีทรัพย์สินชนิดเดียวกัน ก็ต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๔๗ เรื่องจำนำมาปรับใช้ ซึ่งหากผู้ประกอบการค้าพาณิชย์มีการส่งมอบทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้ของตน ธนาคารผู้เป็นเจ้าของนี้ตามสัญญาทรัพย์สินที่ย่อมเสียเปรียบได้เช่นกัน

#### 4.3.2 กรณีที่สินค้าเป็นสินค้าสำเร็จรูป

ในกรณีที่สินค้าตามสัญญาทรัพย์สินซึ่งเป็นสินค้าสำเร็จรูป ผลกระทบต่อบุคคลภายนอกที่มีต่อผู้ซื้อสินค้าไปจากผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ หรือเจ้าหนี้ของผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ที่มีทรัพย์สินประเภทเดียวกันนั้น จะเป็นในลักษณะเดียวกันกับกรณีที่สินค้าเป็นวัตถุดิบ กล่าวคือ บุคคลภายนอกผู้ได้ครอบครองสินค้า จะได้สิทธิในสินค้านั้นดีกว่าธนาคาร เนื่องจาก การที่ธนาคารเป็นคู่สัญญาตามสัญญาทรัพย์สินกับผู้ประกอบการค้าพาณิชย์นั้น เป็นเพียงบุคคลสิทธิ โดยไม่ได้ก่อให้เกิดทรัพย์สินแต่อย่างใดกับสินค้าตามสัญญาทรัพย์สิน เพราะหากสัญญาทรัพย์สินก่อให้เกิดทรัพย์สินกับสินค้าตามสัญญาทรัพย์สินแล้ว ธนาคารก็ย่อมมีสิทธิอยู่เหนือสินค้านั้นดังกล่าว และเป็นสิทธิที่จะบังคับเอาจากสินค้านั้นโดยตรง โดยสามารถยันได้กับบุคคลทั่วไป และประกอบกับการก่อตั้งทรัพย์สินเหนือสินค้านี้ ยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมาย ทำให้ธนาคารมีเพียงบุคคลสิทธิกับคู่สัญญาของธนาคารเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ประเด็นการอ้างสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นประกันกับบุคคลภายนอก หากพิจารณาตาม U.C.C Article 9 มีการอธิบายและให้ความหมายของสินค้า(Goods) ไว้อย่างชัดเจนว่า หมายถึงทุกสิ่งซึ่งเคลื่อนที่ได้<sup>3</sup> รวมทั้งมีการให้ผู้มีสิทธิในทรัพย์สินประกัน (security Interest) มีสิทธิ

<sup>3</sup> U.C.C. § 9-102. DEFINITIONS AND INDEX OF DEFINITIONS.

(44) "**Goods**" means all things that are movable when a security interest attaches. The term includes (i) fixtures, (ii) standing timber that is to be cut and removed under a conveyance or contract for sale, (iii) the unborn young of animals, (iv) crops grown, growing, or to be grown, even if the crops are produced on trees, vines, or bushes, and (v) manufactured homes. The term also includes a computer program embedded in goods and any supporting information provided in connection with a transaction relating to the program if (i) the program is associated with the goods in such a manner that it customarily is considered part of the goods, or (ii) by becoming the owner of the goods, a person acquires a right to use the program in connection with the goods.

ได้รับเงินที่ได้จากการขายสินค้านั้น(Proceed) หากมีการปฏิบัติตามขั้นตอนของการจดทะเบียน (Filing) ทรัพย์สินประกัน (a financing statement) ทำให้ผู้มีสิทธิในทรัพย์สินประกันเกิดความมั่นใจในการที่จะได้รับความคุ้มครองภายใต้ทรัพย์สินประกันนั้น ขณะเดียวกันหากเป็นบุคคลภายนอกก็จะได้ได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกัน เนื่องจากมีการจดทะเบียนเพื่อสาธารณชนได้รับทราบ

ทั้งนี้ ตามร่างพระราชบัญญัติสัญญาให้สินเชื่อบริษัทที่มีเอกสารประกอบ พ.ศ..... ที่เกี่ยวข้องกับกรอ้างสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นประกันกับบุคคลภายนอก ยังมีความไม่ชัดเจนอยู่หลายประการ คือ

1. การกำหนดทรัพย์สินที่จะนำมาเป็นทรัพย์สินประกัน ร่างพระราชบัญญัตินี้มีการกล่าวถึงคำว่าสินค้า แต่ไม่ได้กำหนดอย่างชัดเจนว่าหมายถึงทรัพย์สินประเภทใดบ้าง ที่สามารถนำมาใช้เป็นสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีท ซึ่งตาม U.C.C Article 9 มีการกล่าวถึงอย่างชัดเจนว่าทรัพย์สินใดที่สามารถนำมาทำเป็นทรัพย์สินประกัน ได้เช่น สินค้าผู้บริโภคหรือสินค้าโภคภัณฑ์(Consumer Goods) สต็อกสินค้า(Inventory) ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร(Farm Products) ตราสารการลงทุน (Investment Property) สิทธิเรียกร้องมูลละเมิดทางการค้า(Commercial Tort Claims) ขณะที่ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.... ก็มีการกล่าวถึง ในมาตรา ๘

2. ร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีท เป็นทรัพย์สินที่มีบุริมสิทธิ ตามมาตรา ๒๐ วรรค ๓ บุริมสิทธิ มีอยู่ตราบเท่าที่ตัวทรัพย์สินยังคงรูปอยู่ เช่นเดิมในขณะที่ได้รับบุริมสิทธิ แต่เนื่องจากสัญญาทรัสต์รีซีท เป็นสัญญาที่กระทบถึงบุคคลภายนอก เช่น ผู้ซื้อสินค้าจาก ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ เจ้าหนี้รายอื่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินเดียวกัน กล่าวคือนำทรัพย์สินนั้นมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้เช่นเดียวกัน ซึ่งอาจทำให้มีข้อขัดแย้งระหว่างกันได้หากความเป็นบุริมสิทธินั้นไม่ได้ประกาศต่อสาธารณชน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ U.C.C Article 9 ที่ทำให้ความมีบุริมสิทธิแสดงต่อสาธารณชนทั่วไป ก็คือ การจดทะเบียนทรัพย์สิน (Filing a financing statement)

---

The term does not include a computer program embedded in goods that consist solely of the medium in which the program is embedded. The term also does not include accounts, chattel paper, commercial tort claims, deposit accounts, documents, general intangibles, instruments, investment property, letter-of-credit rights, letters of credit, money, or oil, gas, or other minerals before extraction.

#### 4.4 ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานควบคุมกำกับดูแล

ธนาคารเป็นสถาบันการเงิน ที่ประกอบธุรกิจภายใต้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕<sup>4</sup> ได้ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแลการประกอบธุรกิจทางการเงินโดยที่กิจการนั้นมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและไม่ได้มีกฎหมายควบคุมเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้สาระสำคัญของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่เกี่ยวกับการให้สินเชื่อของสินเชื่อของสถาบันการเงินจะอยู่ที่ หมวด ๓ การกำกับสถาบันการเงิน ในส่วนที่ ๕ ข้อห้ามในการให้สินเชื่อ มีข้อกำหนดหลักที่ให้สถาบันการเงินสามารถให้สินเชื่อ ลงทุนหรือก่อภาระผูกพันแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินกองทุน รวมทั้งกำหนดข้อยกเว้นการให้สินเชื่อหรือลงทุนกับกิจการบางประเภท เช่น ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๗ (๑) ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อหรือประกันนี้แก่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งเมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจของธนาคาร พบว่า ไม่มีข้อเฉพาะเจาะจงในการทำธุรกรรมทรัสต์รีซีท หรือการให้สินเชื่อการนำเข้าสินค้า ดังนั้น เมื่อเป็นประเด็นทางการค้าระหว่างประเทศที่ยึดถือปฏิบัติกันมานานทั้งธนาคารในประเทศ และต่างประเทศ โดยสัญญาทรัสต์รีซีทนี้ เป็นสัญญาระหว่างเอกชนด้วยกัน ที่อยู่บนหลักเสรีภาพในการทำสัญญา ทำให้เนื้อหาของข้อสัญญาจึงเป็นเรื่องของกลุ่มสัญญาที่เข้าตกลงร่วมกัน อย่างไรก็ตาม เนื้อหาหลักของสัญญาทรัสต์รีซีท เป็นเรื่องทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีท ซึ่งในบางครั้งส่งผลกระทบต่อคู่สัญญาด้วยกันเอง และบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีทนี้ ดังนั้น ควรต้องมีหน่วยงานควบคุมกำกับดูแล เพื่อเป็นหน่วยงานในการตรวจสอบและการบังคับเอากับทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรัสต์รีซีท ทั้งนี้ ตามร่าง

<sup>4</sup> พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ “ การประกอบกิจการใดที่มีลักษณะเป็นการรับฝากเงิน รับเงินจากประชาชน สินเชื่อ หรือธุรกิจทางการเงิน หากกิจการนั้นมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม และมีได้มีกำหนดที่ควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าวเป็นการเฉพาะแล้วธนาคารแห่งประเทศไทยอาจเสนอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดให้การประกอบกิจการนั้นอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลการประกอบกิจการดังกล่าวด้วยก็ได้”



พระราชบัญญัติสัญญาให้สินเชื่อทางพาณิชย์ที่มีเอกสารประกอบ พ.ศ.... ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานควบคุมกำกับดูแล ยังไม่มีความชัดเจนอยู่หลายประการ คือ

1. ร่างกฎหมายฉบับนี้ กำหนดว่าสถาบันการเงินตกลงยินยอมให้หรือจะให้ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์นำสินค้าไปขาย ซึ่งแสดงว่า ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ยังสามารถใช้สอยจำหน่ายได้ ดังนั้น ร่างกฎหมายฉบับนี้ ต้องมีการตรวจสอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันอย่างชัดเจน

2. การกำหนดขั้นตอนการบังคับเอาทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรีดตี้ซิท ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์หนึ่งของสัญญาทรีดตี้ซิท คือ การนำทรัพย์สินหรือสินค้ามาเป็นประกันการชำระหนี้ ดังนั้น เพื่อให้สถาบันการเงินหรือธนาคารซึ่งเป็นผู้ให้เงินกู้ยืมหรือให้สินเชื่อแก่ลูกค้าตามสัญญาทรีดตี้ซิท ได้รับความเป็นธรรม ควรต้องมีการกำหนดมาตราที่เกี่ยวข้องกับการบังคับเอาสินค้าตามสัญญาทรีดตี้ซิทมาเป็นของธนาคาร โดยไม่ต้องมีกระบวนการทางศาลและการบังคับคดี ที่ค่อนข้างนานซึ่งอาจไม่ทันการณ์กับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพย์สินหรือสินค้าตามสัญญาทรีดตี้ซิท จึงควรมีวิธีการดังกล่าวที่รวดเร็ว

3. การกำหนดหน่วยงานควบคุมกำกับดูแล เนื่องจากสัญญาทรีดตี้ซิทมีความเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่จดทะเบียน และมีผลกระทบต่อบุคคลหลายฝ่าย คือ ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์หรือลูกค้าธนาคาร ธนาคาร รวมทั้งบุคคลภายนอกที่อาจเป็นผู้บริโภค หรือเจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิในทรัพย์สินประกันเดียวกันกับธนาคาร ซึ่งหากไม่มีหน่วยงานกลางกำกับดูแล ก็อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลเหล่านี้ได้

4. สัญญาทรีดตี้ซิทที่ปรากฏอยู่ในร่างพระราชบัญญัติสัญญาให้สินเชื่อทางพาณิชย์ที่มีเอกสารประกอบ พ.ศ.... เป็นบทบัญญัติที่ไม่เกี่ยวกับ Documentary Credit เนื่องจากสภาพธุรกิจการค้าพาณิชย์พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากขึ้นทุกขณะ ซึ่งในการประกอบธุรกิจการค้าพาณิชย์ในปัจจุบันนั้น มีกลไก หรือเครื่องมือประเภทหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทสำคัญกับการประกอบธุรกิจในวงการค้าพาณิชย์ นั่นก็คือการทำสัญญาให้สินเชื่อทางพาณิชย์ที่มีเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นการตกลงทำสัญญาที่อยู่บนหลักการพื้นฐานว่า คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะชำระเงินให้ก็ต่อเมื่อคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งส่งมอบเอกสารให้เป็นการตอบแทน ซึ่งก็สอดคล้องกับลักษณะสำคัญของการค้าระหว่างประเทศ คือ มีการชำระราคาด้วย Documentary Payment ที่เป็นการชำระราคาต่อเมื่อได้รับมอบเอกสาร (Documentary payment) โดยเป็นกรณีที่ธนาคารตกลงเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ตามคำร้องขอของผู้ซื้อหรือผู้ขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต โดยที่ยังไม่ได้รับชำระเงินเต็มจำนวนตามเลตเตอร์ออฟเครดิตจากผู้ขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าธนาคารได้ให้สินเชื่อแก่ผู้ขอเปิดเลตเตอร์ออฟ

เครดิตแล้ว สัญญาระหว่างธนาคารผู้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตกับผู้ซื้อหรือผู้ขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตนี้จะเรียกว่าสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิต ซึ่งเมื่อพิจารณาสัญญาทรัสต์รีซีพ พบว่าเป็นสัญญาที่มีความเป็นอิสระออกจากสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิต เนื่องจาก สัญญาทรัสต์รีซีพมีลักษณะเป็นหลักประกันสำหรับธนาคารในอันที่จะได้รับชำระเงินคืนจากผู้ขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต ไม่ได้มีลักษณะเป็น Documentary Credit แต่อย่างใด หรืออาจกล่าวได้ว่า สัญญาทรัสต์รีซีพเป็นสัญญาซึ่งลูกค้าทำกับธนาคาร เพื่อขอรับเอกสารขนส่งสินค้าจากธนาคารเพื่อไปปรับสินค้าจากผู้ขนส่ง ทั้งที่ลูกค้ายังไม่มีเงินเพียงพอที่จะชำระค่าสินค้าที่ทางธนาคารได้ชำระเงินไปแล้วให้แก่ธนาคารต่างประเทศ ทั้งนี้ โดยที่ธนาคารกับลูกค้า มีข้อตกลงระหว่างกันให้ธนาคารเป็นเจ้าหนี้โดยมีสินค้าของลูกค้าเป็นหลักประกัน ซึ่งการที่ธนาคารยอมเข้าทำสัญญาทรัสต์รีซีพกับลูกค้าธนาคาร จึงมีลักษณะเป็นการให้สินเชื่อประเภทหนึ่ง อีกทั้ง ยังมีการทำสัญญาทรัสต์รีซีพที่ไม่ได้เกิดมาจากการที่ธนาคารทำการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต เพราะยังกรณีชำระเงินโดยการโอนเงินออกไปยังต่างประเทศ(Outward Remittance) ทำให้การร่างพระราชบัญญัติสัญญาให้สินเชื่อทางพาณิชย์ที่มีเอกสารประกอบ พ.ศ....ฉบับนี้ จึงไม่ควรมิบทบัญญัติเรื่องสัญญาทรัสต์รีซีพ

ดังนั้น จากการที่สัญญาทรัสต์รีซีพ มีความจำเป็นต่อผู้ประกอบการค้าพาณิชย์เป็นอย่างมาก ในการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศหรือในทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งหากเป็นกรณีกับผู้ซื้อหรือผู้นำเข้าสินค้านั้น มีเงินทุนไม่เพียงพอ ที่จะจ่ายชำระค่าสินค้าไปยังผู้ขายในต่างประเทศ ทำให้ธนาคารได้เข้ามามีบทบาทและเข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือสินค้านำเข้ามา ทั้งนี้ทรัพย์สินหรือสินค้านำเข้ามานี้ กลายเป็นสิ่งที่ธนาคารนำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ที่สำคัญ และจากการวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้สัญญาทรัสต์รีซีพของธนาคาร พบว่าในทางปฏิบัติตามสัญญาทรัสต์รีซีพของกลุ่มสัญญา คือ ธนาคารและลูกค้าธนาคาร รวมทั้งบุคคลภายนอกที่อาจต้องเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประเด็นปัญหา ตามที่ได้นำเสนอแล้วนั้น เพื่อให้กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาทรัสต์รีซีพ มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรมีการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติสัญญาให้สินเชื่อทางพาณิชย์ที่มีเอกสารประกอบ พ.ศ..... โดยมีรายละเอียดอยู่ในบทที่ 5 ในส่วนของข้อเสนอแนะ ซึ่งจะได้อีกต่อไป